

Zwolle

Aanpak opgave vluchtelingen 2023 - 2027

Inhoud

Inleiding	3
Oekraïne	4
Asielopvang	6
Huisvesting statushouders	8
Impact op de stad	10
Communicatie	14
Uitvoeringsagenda	16

Inleiding

We blijven de komende jaren verantwoordelijkheden behouden rondom opvang in de Zwolse keten van instroom- doorstroom- en uitstroom van vluchtelingen en statushouders. We willen stabiliteit organiseren in de huidige situatie en kunnen inspelen op de ontwikkelingen die op ons af komen. De opgave vluchtelingen is enerzijds organisatorisch geformuleerd:

Gemeente voert regie op de vraagstukken zoals de vraag naar tijdelijke opvang of huisvesting en weegt deze in samenhang af.

En anderzijds maatschappelijk; Verder bouwen aan een inclusieve samenleving. Waarin we nieuwe Zwollenaren bij de maatschappij betrekken en ervoor zorgen dat Zwolle een thuis is voor iedereen of je er nu woont of tijdelijk verblijf. Bij de te maken keuzes houden we rekening met de draagkracht van inwoners en organisaties en blijven we hierover in gesprek. In de opgave vluchtelingen komt veel samen; opvang, huisvesting, inburgering en organisatie. Binnen de gemeente Zwolle is er medio 2022 voor gekozen om deze opgave programmatisch aan te sturen. Hiermee beogen we regie te voeren en een integrale afweging te bevorderen als het gaat om vraagstukken op het gebied van opvang en huisvesting, waarbij ook de impact op de stad en impact op beleidsthema's als onderwijs, zorg en werk meewegen.

Een meer langere termijn aanpak draagt bij aan het organiseren van de gewenste stabiliteit en geeft ook houvast in het maken van keuzes. In de aanpak hebben we meegewogen wat de draagkracht van onze inwoners en organisaties is. Dit vraagt om een continu gesprek met de stad. Dit in lijn met de motie welke begin november 2022 door de gehele raad werd ondersteund om samen met raad en inwoners scenario's te ontwikkelen voor opvang van vluchtelingen. We voldoen in de aanpak aan wettelijke verplichtingen ten aanzien van opvang van vluchtelingen, inburgering en huisvesting van statushouders en daarnaast

blijven we solidair met de opgave. Dat betekent dat we onze verantwoordelijkheid nemen en meer doen dan van ons gevraagd wordt, maar we maken ook keuzes. Regie voeren op de opgave vluchtelingen betekent namelijk ook dat we niet iedere vraag die op ons afkomt gaan faciliteren. Tegelijkertijd blijven de vraagstukken binnen de opgave vluchtelingen dynamisch en aan veranderingen onderhevig als gevolg van oorlog, fluctuerende instroom en landelijk beleid. Ontwikkelingen binnen de opgave vluchtelingen worden dan ook in relatie tot onze lokale aanpak beoordeeld en we maken ook keuzes daar waar dat nodig en wenselijk is.

Naast een lokale aanpak wordt er binnen de regio IJsselland via de Regionale Regietafel Vluchtelingen IJsselland (RRVIJ) afstemming tussen de gemeenten georganiseerd over de gezamenlijke opgave op het gebied van vluchtelingen. Daarnaast bereidt zij waar nodig besluiten voor en geeft advies aan de Provinciale Regie Tafel Asiel (PRT).

Leeswijzer

De aanpak is in 3 hoofdlijnen opgebouwd (1) Oekraïne, (2) Asielopvang en (3) Statushouders. We beschrijven per hoofdlijn de aanpak en de richting die we voor ogen hebben. Hoofdstuk 4 bevat de analyse van de impact op de stad. Vervolgens wordt in het hoofdstuk 5 Communicatie beschreven hoe we over locaties met de buurt willen communiceren en hoe we in gesprek blijven met de stad. Tot slot is er nog een uitvoeringsagenda toegevoegd. Hierin worden de stappen en acties beschreven die voortvloeien uit de aanpak.

Oekraïne

Oekraïne opvang

Het aantal personen dat we in de Oekraïense opvanglocaties hebben blijft 750 à 800 personen (tenzij de taakstelling voor alle gemeenten omhooggaat). Met dit aantal voldoet Zwolle aan de regionale taakstelling, die is afgeleid van de landelijke taakstelling op 1 februari 2024 (97 000 Gemeentelijke Opvang plekken).

De gemeentelijke opvang is in het voorjaar van 2022 snel ingericht. Omdat het einde van de oorlog niet in zicht is, en mensen al lange tijd in deze opvang verblijven, willen we de huisvesting optimaliseren. Dat betekent dat we ervoor willen zorgen dat mensen meer privacy krijgen en dat de gedeelde voorzieningen zoals het sanitair worden aangepakt. Om dit te kunnen doen is er een extra locatie nodig. Met een extra locatie houden we rekening met een mogelijke verhoging van de taakstelling zodat we daarvoor ook een aantal plekken beschikbaar hebben.

- **Begeleiding**

Vorig jaar is een start gemaakt met het opleiden en trainen van de medewerkers die op de opvang werken. De opleiding en persoonlijke ontwikkeling wordt dit jaar doorgezet. Daarnaast wordt in de begeleiding de methode het 8-fasen model¹ geïmplementeerd.

Ook wordt er een jaarplan gemaakt waarin de aandachtspunten en prioriteiten voor de begeleiding van de bewoners staan omschreven. De begeleiding wordt ingezet op het vergroten van de zelfredzaamheid van bewoners, en de leefbaarheid op de locatie en de omgeving.

- **Aanbesteding**

Voor de schoonmaak en de beveiliging wordt dit jaar een aanbesteding gedaan. Dit is nodig zodat de gemeente Zwolle aan de wettelijke eisen en regels voldoet als het gaat om de inhuur van diensten.

- **Lange termijn**

De regeling tijdelijke bescherming Oekraïne loopt tot maart 2025. Deze wordt zeer waarschijnlijk verlengd. De rijksoverheid spant zich in om de opvang (materiaal en immaterieel) op termijn door het COA te laten verrichten. Wanneer en of dit daadwerkelijk gaat gebeuren, is nog onduidelijk. Voor de langere termijn houden we dit uiteraard in de gaten. Daarom wordt begin volgend jaar bekeken waar de Oekraïne-opvang en begeleiding het beste gepositioneerd kan worden en hoe het uiteindelijk ingebed kan worden binnen de lijnorganisatie.

¹ Het 8-fasen model is een begeleidingstraject waarin de leefgebieden die voor iedereen van belang zijn centraal staan: zingeving, wonen, financiën, relaties, lichamelijke gezondheid, psychische gezondheid, werk en activiteiten.

Asielopvang

Rondom asiel zijn meerdere groepen te onderscheiden waarvoor wij opvang verzorgen. Zoals asielzoekers met een verblijfsvergunning, de statushouder. En asielzoekers in procedure en in afwachting van hun verblijfsvergunning. Tot deze groepen behoren ook de alleenstaande minderjarige vluchtelingen zonder status. Voor deze groepen wordt op dit moment ingezet op diverse vormen van opvang:

- Crisisnoodopvang voor asielzoekers die nog in procedure moeten of in afwachting zijn van hun procedure. Deze groep vangt de gemeente op sinds oktober 2023 vanwege de beperkte capaciteit bij het COA;
- Opvang van kansrijke asielzoekers en statushouders in de Regionale Opvang Locatie (ROL) aan de Meeuwenlaan tot 1 februari 2027 en daarna in een permanente ROL op nog nader te bepalen locaties. De statushouders in de ROL hebben wel een verblijfsvergunning en zijn gekoppeld aan Zwolle of 1 van de 4 regiogemeenten, maar tellen niet mee met de taakstelling huisvesting statushouders;
- Noodopvang van AMV-ers door het COA.

- **Crisisnoodopvang (CNO)**

Op dit moment hebben we 43 plekken voor CNO aan de Oosterenk. We voldoen hiermee aan de regionale taakstelling. In 2022 en 2023 is de termijn voor

crisisnoodopvang van asielzoekers door gemeenten al meerdere keren op verzoek van het Rijk verlengd. Oorspronkelijk was de termijn vastgesteld tot 1 juli 2023, maar om overmatige belasting van de asielketen te voorkomen, werd de gemeenten verzocht om deze termijn te verlengen. De komende periode wordt onze inzet op CNO het behoud van het aantal plekken (43). We breiden deze plekken niet uit. Als er sprake is van hoge nood, zijn we bereid om (kortdurende) crisisnoodopvang te bieden. Afhankelijk van de beschikbaarheid die binnen de gemeente Zwolle is.

- **Alleenstaande Minderjarige Vluchtelingen (COA)**

Op dit moment wordt er tijdelijke opvang gerealiseerd voor alleenstaande minderjarige vluchtelingen in het Mercure hotel. Landelijk is het beeld dat vrijwel alle bedden voor alleenreizende kinderen en jongeren tot en met 17 jaar bij het COA en Nidos volledig bezet zijn. Het aantal beschikbare bedden voor deze doelgroep moet dringend verhoogd worden om te voorkomen dat een aanzienlijke groep kinderen en jongeren geen bed, bescherming en begeleiding heeft. De prioriteit van Nidos en COA is om deze opvang op een duurzame en langdurige manier te realiseren, waarbij het gebruik van noodopvanglocaties tot een minimum willen beperken. De raad heeft eind 2022 een motie aangenomen waarin wordt opgeroepen om in te

zetten op opvang en huisvesting van alleenstaande minderjarige vluchtelingen. Onze inzet is erop gericht om de komende jaren opvang te bieden aan minderjarige vluchtelingen in afwachting van hun procedure. Samen met COA wordt gezocht naar een geschikte locatie.

- **Regionale Opvang Locatie (ROL) Meeuwenlaan**

Het COA beheert sinds medio 2023 de tijdelijke ROL aan de Meeuwenlaan met 300 plekken voor statushouders en kansrijke asielzoekers. Deze ROL sluit uiterlijk 1 februari 2027. Samen met het COA en vier gemeenten (Dalfsen, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland) geven we uitvoering aan de ambitie om statushouders en kansrijke asielzoekers vanaf de eerste dag in de ROL te laten starten met inburgering en participatie. De opzet van een ROL is beschreven in de uitvoeringsagenda flexibilisering asielketen van het Rijk. We zijn de eerste regio die hieraan uitvoering geeft, er is geen format waarop we kunnen voortborduren. Om te kunnen monitoren of de ambities gehaald worden en de werkwijze succesvol is, zetten we een onderzoek op waarin kwalitatieve en kwantitatieve aspecten bekeken worden. Aan de hand daarvan kan de werkwijze geëvalueerd en eventueel aangepast worden t.b.v. de permanente opvanglocatie.

- **Permanente ROL**

Naast het verzoek om een tijdelijke opvanglocatie te vestigen aan de Meeuwenlaan heeft het COA de gemeente Zwolle gevraagd om gezamenlijk de verkenning op te starten naar een meer permanente regionale opvanglocatie in Zwolle. De ervaringen en lessen van de tijdelijke ROL aan de Meeuwenlaan worden in dit proces meegenomen. Ook wordt er verkend welke woonconcepten van meerwaarde kunnen zijn, zoals gemixt wonen met meerdere doelgroepen op één locatie.

In samenwerking met het COA is de zoekopdracht bepaald en deze luidt als volgt:

Het zoeken naar permanente opvanglocaties in Zwolle voor maximaal 600 bewoners (kansrijke vluchtelingen en statushouders), op minimaal twee en maximaal drie locaties verspreid over de stad, operationeel in 2026/2027.

Op basis van de zoekopdracht zijn criteria opgesteld die worden gebruikt om mogelijk geschikte locaties/kavels af te wegen. Deze worden meegewogen in het uiteindelijke locatievoorstel. De criteria zijn opgesteld op basis van de 7 B's (beschikbaarheid, betaalbaarheid, bereikbaarheid, buurt, bespreekbaarheid, beheersbaarheid, bruikbaarheid).

Huisvesting statushouders

De taakstelling voor huisvesting van statushouders is een wettelijke plicht voor gemeenten. De gemeente krijgt halfjaarlijks een taakstelling toegewezen vanuit het Rijk. Deze huisvestingsopgave maakt onderdeel uit van de opgave vluchtelingen. Reden hiervoor is de omvang van de taakstelling en de zorgen rondom de beschikbare woningvoorraad voor deze doelgroep.

Op deze wijze kunnen opvang- en huisvesting vraagstukken voor deze doelgroepen integraal worden afgewogen. De huisvestingsopgave richt zich op:

- Statushouders (volwassenen/gezinnen)
- AMV'ers met een status (verantwoordelijkheid Nidos)

• Taakstelling huisvesting statushouders

De taakstelling voor de eerste helft van 2023 bedroeg 157. Dit aantal is niet behaald, omdat er voor 34 personen geen woonruimte is gevonden. Samen met de taakstelling voor de tweede helft van 2023 (202 personen) brengt dit de opgave van huisvesten op 236 personen. De provincie Overijssel ziet vanuit haar toezichthoudende rol toe op de realisatie van de taakstelling bij gemeenten. Wanneer blijkt dat gemeenten hier niet aan voldoen wordt de interventieladder ² ingezet. We bevinden ons nu op trede 1 van de ladder. Bij het oplossen van de

achterstand zal dit worden bijgesteld naar trede 2. Ook voor de komende jaren staat de haalbaarheid van de taakstelling onder druk omdat de verwachting is dat deze minimaal even hoog of nog hoger wordt. De uitdaging om deze taakstelling te halen wordt bemoeilijkt door o.a. het tekort aan woningen, het uitblijven van de realisatie van voldoende huurwoningen en een tekort aan koppelingen vanuit het COA. Hierdoor stagneert de uitstroom bij AZC's. Het te lage tempo van huisvesten van statushouders is een belangrijke oorzaak dat het in de asielketen stokt.

Onze inzet is erop gericht om regie te voeren om de haalbaarheid van de taakstelling te vergroten. Dat betekent dat we met betrokken partijen zoals woningbouwcorporaties en Stichting Voor Elkaar Zwolle voor langere termijn afspraken willen maken om de knelpunten in de door- en uitstroom van de asielketen waar dat kan lokaal op te lossen. Hierbij wordt gedacht aan zowel organisatorische als huisvestingsoplossingen zoals een Tussenvoorziening voor statushouders (TUVVO), flexwonen, vernieuwen van huisvestingsafspraken met de corporaties binnen de Woonruimteverdeling en het invoeren van een governancestructuur met betrokken partijen op het thema huisvesting statushouders.

• Alleenstaande minderjarige vluchtelingen (met status)

Op dit moment bieden wij in Zwolle geen huisvesting aan Alleenstaande Minderjarige Vluchtelingen met een status. De opgave voor het huisvesten van AMV-ers in 2023 per 1-1-2024 in Overijssel is 213 woonplekken. Voor Zwolle betekent dit circa 25 woonplekken. Op dit moment voldoen we nog niet aan deze vraag.

De gemeente Zwolle wil de komende jaren op minimaal 1 en wanneer mogelijk op 2 locaties Alleenstaande Minderjarige Vluchtelingen met status huisvesten (KWG). Het huisvesten deze groep telt mee voor de taakstelling statushouders.

Naast deze zogenaamde kleinschalige woongroepen (KWG) dienen woningcorporaties daarnaast nog 3 tot 6 woningen met gemiddeld 3 plekken per woning te verzorgen ten behoeve van AMV-ers met status (KWE, kleine wooneenheden). Op dit moment is er één potentiële locatie voor 14 AMV-ers met status. Deze locatie is beschikbaar voor in ieder geval drie jaar. De begeleiding op de AMV-locaties is een verantwoordelijkheid van Youcare via Nidos.

² Er is geen sprake van een formele taakstelling, binnen IJsselland is de benodigde capaciteit naar rato verdeeld.

Impact op de stad

Om de aanpak voor de vluchtelingenopgave te bepalen, hebben we kwalitatief geëvalueerd wat de impact van verschillende thema's is op de draagkracht in onze stad. Hierbij hebben we gekeken naar de huidige stand van zaken en de verwachte impact van de scenario's. Belangrijke vraag hierbij is of de voorzieningen in de stad voldoende zijn toegerust (kwantitatief en kwalitatief) om de huidige en de te verwachten vraag op te kunnen vangen.

De groei van de stad wordt deels veroorzaakt door de komst van vluchtelingen en statushouders, dit is een ontwikkeling die al jaren gaande is, maar nu wel een versnelling laat zien. De gevolgen hiervan voor de stad zijn gerelateerd aan de opgave vluchtelingen, maar vragen daarom ook om een bredere en integrale afweging.

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat de druk op voorzieningen in de stad nu al hoog is, de stijgende vraag naar huisvesting, onderwijs, kinderopvang, maar ook zorg leiden nu al tot knelpunten. Om de huidige, maar ook de toenemende vraag aan te kunnen zijn op onderdelen maatregelen nodig. Het is belangrijk op te merken dat de gemeente Zwolle niet direct invloed kan uitoefenen op alle genoemde thema's, of anders gezegd, bij sommige uitdagingen heeft de gemeente slechts beperkte sturingsmogelijkheden

Hieronder wordt per thema aangegeven welke impact de stroom van vluchtelingen heeft, wat nodig is om de huidige en de te verwachten toenemende vraag op te vangen en in hoeverre gemeente Zwolle hier zelf direct invloed op heeft. Daar waar onze invloed beperkt is, worden wel suggesties gedaan voor hoe we een faciliterende of stimulerende rol kunnen spelen. Om tot een afweging te komen over waar we welke middelen op in dienen te zetten, wordt tot slot, per thema geschetst wat het risico is indien er geen maatregelen worden getroffen en/of er geen inzet op dat thema plaatsvindt.

Dit vraagt vervolgens om een integrale afweging waarop extra inzet en middelen nodig zijn. Hierop volgt in aanvulling op de nota later nog een aanvullend voorstel.

Onderwijs

Primair onderwijs en voortgezet onderwijs

Er is een instroom van 350 leerlingen in het basisonderwijs (PO) en 305 leerlingen in het voortgezet onderwijs (VO).

Niet op alle locaties kan een volledig onderwijsprogramma worden verzorgd. Op de locatie Rechterland, waar de ISK-studenten in de laatste fase van hun opleiding zitten, is het ISK in staat een volledig onderwijsprogramma te bieden, dit geldt ook voor de locatie aan de Dokter van Deenweg. Voor de overige locaties geldt dat er weliswaar voldoende ruimte beschikbaar is, maar dat vanwege een tekort aan personeel het niet mogelijk is een volledig onderwijsprogramma te verzorgen. Daarnaast is een neveneffect van de spreiding over verschillende locaties dat dit het organiseren moeilijker maakt, wat weer effect heeft op de kwaliteit van onderwijs.

De komende periode zullen de gemeente, het onderwijs en COA intensief met elkaar samenwerken om tot een sluitend onderwijsaanbod te komen voor alle dagdelen, waarbij een beroep zal worden gedaan op invulling door maatschappelijke partners en of werk/dagbesteding.

Naast de Zwolse nieuwkomersleerlingen doen ook onze omliggende gemeenten een beroep op het voortgezet en beroepsonderwijs. Regionaal is er op dit moment al sprake van wachtlijsten.

- Risico: Dit heeft als gevolg dat er onvoldoende nieuwe voorzieningen kunnen worden gerealiseerd en er niet genoeg personeel en expertise beschikbaar is. Doorstroom naar reguliere scholen kan hierdoor

worden vertraagd doordat het niveau onvoldoende aansluit.

Voorgestelde maatregel: Dit vraagt om een gezamenlijke inzet van schoolbesturen, het COA, de gemeente Zwolle en het ministerie van OC&W om tot een alternatief onderwijsaanbod te komen dat ook aansluit op de doelgroep.

Risico: Daarnaast is er landelijk een tekort aan NT2-docenten. Met de huidige capaciteit is het risico dat nieuwe instroom van nieuwkomersleerlingen langer thuis zitten in afwachting van het moment waarop tot zij naar school kunnen. Daarbij is spreiding op diverse locaties onwenselijk vanwege de organiseerbaarheid en kwaliteit van onderwijs.

Voorgestelde maatregel: Regionaal het beroep op de voorzieningen van Zwolle in kaart brengen, de verwachte instroom te monitoren voor dit schooljaar en volgend schooljaar om te kunnen anticiperen op de toenemende vraag en mét het onderwijs op zoek te gaan naar alternatieve locaties waar zo min mogelijk sprake is van spreiding.

Voorgestelde maatregel: Regionaal zijn gemeente en onderwijs met elkaar in gesprek om te komen tot duurzame oplossingen die ook richting de lange termijn zorgen voor de mogelijkheid om kinderen en jongeren op te vangen en onderwijs te bieden. Vanuit de Human Capital Agenda is ook de link gelegd met onderwijsarbeidsmarkt (krapte onderwijspersoneel) en de arbeidsmarkt zelf.

Taalonderwijs formeel WEB

We zien nu al een toename van NT2-ers met een taalaanvraag.

- Risico: wachtlijsten nemen nu al toe en de verwachting is, gegeven deze aanpak, dat deze verder zullen toenemen. Ook de groep Oekraïense vluchtelingen in Zwolle zorgt ook voor verhoging van de vraag. Zij worden meegenomen in het reguliere WEB aanbod.

Voorgestelde maatregelen: De financiële middelen en invloed hierop zijn beperkt. Er heerst een tekort aan docenten in het NT2 onderwijs.

Taalonderwijs formeel inburgering

Voor het taalonderwijs in het kader van inburgering heeft gemeente Zwolle onderwijsinstellingen gecontracteerd. Op dit moment zien we dat de onderwijsinstellingen hier moeite hebben met het werven van voldoende gecertificeerde NT2 docenten.

- Risico: met een toenemende vraag van taalonderwijs zal de druk op het taalonderwijs verder toenemen, met langere wachttijden voor de start van taalonderwijs voor statushouders als gevolg.

Voorgestelde Maatregel: dit raakt natuurlijk het hierboven beschreven knelpunt voor tekort aan NT-2 docenten. Gezamenlijk optrekken met schoolbesturen, maar ook landelijk agenderen (dit probleem speelt immers ook landelijk).

Taalonderwijs non-formeel

Het non-formeel taalonderwijs in Zwolle wordt in de basis gefaciliteerd en gefinancierd vanuit de WEB-gelden. Er zijn daarnaast enkele informele taalklassen in de stad, maar dit is niet toereikend om alle nieuwkomers te voorzien van non-formeel taalles. Dit is echter een waardevolle toevoeging om sneller de taal te leren, en een sociaal netwerk op te bouwen.

- Risico: het bestaande aanbod binnen het reguliere Web-aanbod is nu niet beschikbaar voor statushouders; mensen met een inburgeringsplicht. Een toename van al deze type nieuwkomers drukt op dit beperkte aanbod.

Voorgestelde maatregel: voor 2024 middelen beschikbaar stellen om non-formeel taalonderwijs ook voor statushouders/vluchtelingen beschikbaar te stellen.

Leerplicht

- Risico: bij leerplicht is sprake van een toename in verzuim, vanwege de verwachting dat passend onderwijs met voldoende begeleiding niet kan worden geboden. Het risico wanneer de capaciteit niet wordt uitgebreid is dat er geen zicht is op de jongeren en de stimulans om naar school te blijven gaan mist. Dit leidt tot een stagnatie in de uitstroom, toename van thuiszitters en een stijgende bijstandspopulatie.

Voorgestelde maatregel: Uitbreiding van capaciteit voor bredere ondersteuning op scholen, als ook bij leerplicht, RMC en de ontwikkeling van maattrajecten via de arbeidsregio is nodig. Voor Zwolle geldt een uitbreiding van de capaciteit met 3 Fte.

Kinderopvang

De druk op kinderopvang is al groot, inburgeraars hebben grote moeite om passende kinderopvang te regelen.

- Risico: de inburgeringstrajecten zijn vaak niet aan te passen aan de beperkte mogelijkheden van de kinderopvang, hetgeen een belemmering vormt voor het volgen van het inburgeringstraject. Voorgestelde maatregelen: De mogelijkheden tot kinderopvang zijn beperkt. Het tekort aan personeel voor kinderopvang is een landelijk probleem met weinig lokale invloed en wat betreft de financiële compensatie eigen bijdrage

kan lokaal een andere afweging worden gemaakt.

Een alternatief welke verkent zou kunnen worden is het opzetten van een leer-werktraject voor nieuwkomers met affiniteit om in de kinderopvang te werken (en die voldoen aan de gestelde voorwaarden). Een andere optie die het verkennen waard is, is om te kijken naar de mogelijkheden om de vrijwilligersfunctie op kinderopvang 'groepshulp' te stimuleren waardoor werkdruk verlaagd wordt.

Werk en participatie Vrijwilligerswerk

Een toename van vluchtelingen zorgt voor een toename bij de Meedoenbalie van de Regionale Opvang Locatie (ROL). Ook bij de Oekraïense vluchtelingen en de alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV) zien wij een grotere vraag naar deelname aan sociaal-culturele activiteiten en vrijwilligerswerk.

- Risico: een overbelasting van de organisaties die coördinatie en begeleiding bieden. Voorgestelde maatregel: extra inzet van vrijwilligersorganisaties.

IPA

De hogere aantallen statushouders hebben niet alleen effect op het aantal inburgeringstrajecten (waarvoor de Specifieke Uitkering wordt opgehoogd), maar ook op de uitvoeringskosten voor gemeenten (uitgekeerd en gefinancierd via het Gemeentefonds). Uitgangspunt is daarbij dat gemeenten passende financiering ontvangen voor de uitvoering van de Wet Inburgering 2021, dus dat eventuele hogere (uitvoerings)kosten leiden tot een bijstelling van het budget.

- Risico: om de inburgering goed vorm te kunnen geven, zal de financiering voor participatie binnen de Wet Inburgering 2021 mee moeten groeien met de instroom van statushouders. Daarnaast is het

nodig om een goede afstemming te hebben tussen de uitvoering (team IPA), wonen en het programma vluchtelingen. Om te kunnen anticiperen op de prognose huisvesting van statushouders en de rol die inburgering en participatie op- en vanuit dergelijke locaties krijgt (denk aan de tussenvoorziening, flexibel wonen en ROL)

Voorgestelde maatregel: inzetten op passende financiering voor uitvoering van inburgering van statushouders.

Zorg Huisartsenzorg

In Zwolle heerst een algemeen tekort aan huisartsen, veel inwoners van Zwolle hebben grote moeite om zich in te kunnen schrijven bij huisartspraktijken en in sommige gevallen zelfs sprake van een opname stop. Dit geldt dus voor alle Zwellenaren, maar juist voor statushouders is het extra lastig om zo tijdig de juiste zorg te krijgen. Dit geldt overigens niet voor bewoners van de ROL en AMV-opvang, omdat zij hun huisarts via het COA krijgen. Zodra zij echter voor (reguliere) huisvesting komen, zullen ook zij een beroep moeten kunnen doen op huisartsenzorg in Zwolle.

- Risico: het huisartsentekort vormt een belemmering bij inburgering van statushouders in Zwolle, het levert veel stress, onzekerheid op bij statushouders en veel werkdruk bij de maatschappelijke begeleiding. Daarnaast wordt er ook vaak onnodig beroep gedaan op (zwaardere) vormen van zorg, waar dit door eerder ingrijpen had kunnen worden voorkomen.

Voorgestelde maatregelen: ten eerste helpt de gemeente met het opstarten van een 0 praktijk (een nieuwe huisartsenpraktijk), deze is onlangs geopend. Hierdoor wordt de druk op huisartsenzorg in Zwolle iets minder. Daarnaast wordt meer bekendheid gegeven aan de ondersteuning die huisartsen kunnen bieden aan statushouders (en welke tools zij hiertoe kunnen inzetten). Bovendien wordt

gewerkt aan een verdeling van patiënten op basis van postcodegebieden, zonder uitsluitingscriteria zoals statushouders. Tot slot wordt (tijdelijk) een bypass ontwikkeld in samenwerking met Frion en Zorgverzekeraar Zilveren Kruis. Hierdoor kunnen statushouders in specifieke situatie voor consult naar een huisartsensprekkuur gaan.

Jeugdzorg

Binnen jeugdzorg wordt een toename verwacht van 25 jeugdigen die ambulante jeugdhulp nodig hebben.

- Voorgestelde maatregel extra inzet van jeugdaanbieders en Sociaal Wijkteams (SWT).

GGZ

De wachttijden binnen de GGZ zijn momenteel al aanzienlijk lang.

- Risico: Met de toevoeging van een extra groep die statistisch gezien een hogere mate van psychische nood heeft dan de gemiddelde inwoner van Zwolle, zal dit probleem verergeren.

Voorgestelde maatregelen: er wordt momenteel gewerkt aan een regionaal plan van aanpak door het Integraal Zorgakkoord, dat naar verwachting eind 2023 gereed zal zijn.

Een alternatieve oplossing is de recentelijk geïntroduceerde aanpak 'wachtkracht', waarmee patiënten tijdens de wachttijd al ondersteuning kunnen ontvangen. Bovendien is er in juni regionaal besloten om het team Vangnet Informatie en Advies uit te breiden tot en met 2026 door extra personeel toe te voegen. Wanneer de aanpak vanuit IZA geen effect heeft zal de druk op de GGZ verder toenemen. Niet iedereen kan dan nog de juiste zorg op tijd ontvangen. Dit verhoogt het psychisch lijden. Daardoor zullen meer levens ontspreken waardoor de druk op de maatschappij en het vangnet verder toeneemt.

Communicatie

Het vluchtelingenvraagstuk is een gevoelig onderwerp. Iedereen heeft er wel een mening over. Soms is deze mening rationeel, vaak reageren mensen ook vanuit emotie op dit thema.

Het doel van de communicatie is in eerste instantie niet om de mensen te overtuigen dat de opvang van vluchtelingen in hun omgeving nodig is. Het doel van de communicatie is wel om duidelijk te informeren over het vraagstuk zodat inwoners zich een compleet beeld kunnen vormen over het onderwerp.

Hiervoor gelden de volgende uitgangspunten:

- Helder: in begrijpelijke taal (B1).
- Toegankelijk; we zijn vindbaar, aanspreekbaar, we organiseren gesprekken en bijeenkomsten.
- Transparant: de informatie is vindbaar (o.a. via website) en open.
- Tijdig: we betrekken de inwoners in een zo vroeg mogelijk stadium.

Naast communicatie betrekken we mensen ook actief bij de aanpak. Participatie gebeurt bij de zoektocht naar de permanente ROL al in een vroeg stadium. Daar waar het kan betrekken we inwoners dus zoveel mogelijk aan de voorkant. Middels participatie halen we op hoe inwoners tegen het vraagstuk, of delen van het vraagstuk aankijken. Dit geeft ons input voor mogelijke vervolgstappen en besluiten. Participatie gaat over de aanpak in zijn algemeen, de zoektocht naar de permanente ROL maar ook als er al een tijdelijke opvanglocatie in beeld is, vindt participatie plaats en kunnen mensen meedenken over randvoorwaarden. Dus zowel op breder (stads)niveau als meer dichterbij huis kunnen inwoners meedenken.

De communicatie en participatie rondom vluchtelingen is opgebouwd uit twee hoofdonderdelen:

1. Communicatie breed over de opgave vluchtelingen en de aanpak voor de lange termijn (informeren / meeweten en ophalen, meedenken) en
2. Communicatie en participatie over de permanente ROL (informeren, ophalen, meedenken).

De communicatie en participatie verloopt stapsgewijs. Er zijn inwoners die willen meepraten over de aanpak langere termijn opgave vluchtelingen en de zoektocht naar de permanente ROL. Voor een deel van de inwoners staat het nog wat te ver van hen af. De ervaring is dat, zodra het dichterbij komt en concreter (dus zodra een locatie mogelijk in hun eigen wijk komt), inwoners zich meer betrokken voelen. Hier blijven we de komende jaren op inzetten met diverse gesprekken rondom de opvang van vluchtelingen. We geven iedereen de kans om mee te praten, ook over opgave vluchtelingen en de permanente ROL.

Het is echter niet reëel om te verwachten dat iedereen in de stad hierover in gesprek wil. Uiteraard blijven we inzetten op helder en transparant informeren over dit onderwerp. Zodat ook de mensen die niet (willen of kunnen) meepraten toch op de hoogte kunnen blijven van de ontwikkelingen rondom dit thema. En uiteindelijk zelf de afweging kunnen maken of ze op een later moment wel het gesprek willen aangaan.

Een vervolgstap rondom de permanente ROL is het formeren van de meedenkgroep. Naar aanleiding van de stadsdialogen heeft zich al een aantal mensen aangemeld. De meedenkgroep zal in eerste instantie stadsbreed over de permanente ROL meedenken. De stap daarna is, zodra er een duidelijke locatie in beeld is,

een specifieke meedenkgroep, met inwoners uit die wijk oprichten. Een omwonendenoverleg wordt in het leven geroepen zodra een locatie definitief is. De stadsbrede meedenkgroep blijft bestaan tot alle locaties voor de permanente ROL bekend zijn.

Stadsdialogen

Uitvoeringsagenda

Vanuit de inzet zoals omschreven in deze aanpak opgave vluchtelingen vloeien maatregelen en interventies voort. Deze nota wordt dan ook afgesloten met een uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda wordt halfjaarlijks bijgesteld. Waar nodig worden separate besluiten aan college en/of raad voorgelegd.

Maatregel / interventie	Korte termijn 2023 – 2024	Langere termijn 2025-2027
Oekraïne opvang		
Optimaliseren Oekraïne opvanglocaties	✓	
Implementatie beëindiging tijdelijke bescherming derdelanders	✓	
Opleiding en training personeel	✓	✓
Dagelijkse begeleiding op basis van jaarplan	✓	✓
Aanbesteding schoonmaak en beveiliging	✓	
Positionering in organisatie (als COA de locatie niet overneemt)		✓
Asielopvang		
Locatie onderzoek / Ruimtelijke- en inspraakprocedure AMV locaties (Nidos en COA)	✓	
Opzetten monitor ROL	✓	
Evaluatie ROL in Kamperpoort jaar na opening en kort voor sluiting ROL Meeuwenlaan d.m.v. enquête	✓	✓
Evalueren en aanpassen programma inburgering, activeren en participatie ROL	✓	✓
Locatieverkenning en besluitvorming permanente ROL i.s.m. COA	✓	
Ruimtelijke procedures, inspraak en klankbordgroep permanente ROL	✓	✓
Continue zoektocht naar tijdelijke opvanglocaties	✓	

Statushouders		
Opzetten integraal sturingsmodel op 3 niveaus (operationeel, tactisch, bestuurlijk)	✓	
Vernieuwen huisvestingsafspraken met corporaties binnen woonruimteverdeling	✓	✓
Toewijzen van 30% van de 288 flexwoningen aan statushouders	✓	
Vorbereiden Tussenvoorziening (TUV0) met een substantieel aantal plekken (100+)	✓	✓
Vorbereiden stadsdeal met de Zwolse woningcorporaties voor de periode 2024-2027 (incl. voldoende voorraad sociale huur t.b.v. aandachtsgroepen als statushouders)	✓	✓
Communicatie		
Het gesprek via inzet van diverse middelen blijven voeren met inwoners over de opgave	✓	✓
Communicatie- en participatietrajecten rondom (tijdelijke) opvanglocaties (bv inloopavonden)	✓	✓
Verkennen naar hoe we gesprek over opgave kunnen voeren met (maatschappelijke) partners	✓	

Colofon

Titel	Aanpak opgave vluchtelingen
Uitgave	Gemeente Zwolle
Vormgeving	Communicatie, Gemeente Zwolle

september 2023

www.zwolle.nl